

Akt smíření u památníku obětí pochodu smrti

Akt smíření u památníku obětí pochodu smrti 30.–31. 5. 1945, Pohořelice, 1. listopadu 2000, 15 hodin. Pod tímto názvem se uskutečnil u památníku posledního odpočinku obětí epidemie z pohořelického tábora v roce 1945 akt smíření, který vedl brněnský biskup Vojtěch Cikerle za účasti brněnských kanovníků, pohořelického faráře a přibližně stovky občanů. Aktu se zúčastnili také ing. Dora Müller, zástupkyně Německého kulturního spolku brněnského regionu a známá osobnost, usilující o smíření Němců a Čechů, páter Anton Otte z katolického sdružení Ackermann Gemeide, který současně zastupoval stuttgartský spolek Brunna, jenž v Německu sdružuje bývalé německé obyvatele Brna.

Více než půl století od pohnutých událostí z jara 1945 pomalu překrývá vzpomínky a nastavuje době a lidem jiné zrcadlo. Je jen škoda, že jeho obraz se ne vždy kryje se skutečností, a tak na pamětních deskách zůstávají neustále nesprávné údaje o počtu pohřbených a tehdejší události jsou stále zkreslovány rétorikou, která má skutečnost zakrýt. V tomto případě nešlo o oběti pochodu smrti, tak jak tento pojem byl zcela oprávněně používán pro to, co s vězni koncentračních táborů prováděli na samém konci války nacisté a příslušníci jednotek SS. Na poli za Pohořelicemi leží oběti epidemie, již v provizorním lágru podlehl vyhnání německy mluvící obyvatele Brna a okolí, kteří nebyli schopni pro vyčerpání pokračovat v cestě do Rakouska.

Nepochybně lze, s výše uvedenou výjimkou, do posledního písmene souhlasit se slovy brněnské hlavy katolické církve. Redakce proto požádala msgr. V. Cikerleho o souhlas s uveřejněním projevu, aby s ním bylo seznámeno co nejvíce lidí, kteří se pietního aktu před svátkem Dušiček u Pohořelic nemohli zúčastnit.

Stojíme zde u památníku německých obětí, které ztratily život v prvních poválečných týdnech. Byl to tehdy čas zlomu, kdy se uvolnily nejrůznější emoce: radost a vděčnost za získanou svobodu, smutek nad obětmi v době nesvobody, neodbytná touha po odplatě za utrpení bezpráví, a to všechno spojeno se spontánním národním nadšením.

Na tomto pozadí se pak staly věci, které nás dnes děsí. Jednu takovou zlou událost připomíná tento památník.

Jak se to mohlo stát? Co si z toho musíme vzít za poučení?

- *Není pravda, že každý jedinec nese osobní vinu za všechno, co bylo ve jménu jeho národa spácháno.*
- *Není pravda, že pomsta zjednává spravedlnost.*
- *Není pravda, že příslušnost k určitému národu je kritériem pro rozlišení dobrého a špatného člověka.*

Pravdou je, že dnes jsme všichni, zvláště my křesťané, postaveni před úkol být tvůrci pokoje tam, kde v minulosti zněla nenávisť. O to víc v letošním roce, který církev slaví jako milostivé léto, jako svatý rok, v němž jsme vyzýváni k posvěcování času a uzdravování vzpomínek. Církev nás zve, abychom hojili rány minulosti, v modlitbě vraceli mrtvým obětem lidskou důstojnost, a mohli tak nezatížení a uzdraveni vkročit do nového tisíciletí.

Toto zpřítomnění nás nemá týrat, ale má nám pomáhat. Nepřipomínat si by bylo nebezpečné. Připomínáním totiž dostává smrt i těchto obětí jistý smysl. Je nám výzvou nasadit všechny naše síly pro mír a spravedlnost, výzvou nikdy nepřipustit, aby lidé byli pronásledováni a utlačováni, výstrahou, abychom zůstali bdělí vůči všem formám nacionalismu, intolerance a diskriminace.

Připomínáme si oběti pochodu smrti před křížem, který je znamením smrti, ale i vzkříšení našeho Pána Ježíše Krista. Jako křesťané to děláme s důvěrou, že našly pokoj a mír u Boha, prosíme za odpuštění ve spojení s Ježíšem Kristem, Synem Božím, který na sebe vzal břichy celého světa.

A to všechno nás posiluje v důvěře, že uzdravení minulostí se může zdařit, že se nám ve spojení s obětí Ježíše Krista podaří odčinit pychu a opovržení, zbavit se zatrplosti a nenávisť, a tím se osvobodit od toho, co nás poutá a svazuje a co nám překáží na cestě do nezatížené budoucnosti.

Víme, že doba bezpráví, které nás krutě zasáhlo v letech okupace, neskončila květnem 1945. A tak vyznáváme, že ani my, křesťané, jsme vybádněti německých spoluobčanů z vlasti, ve které po staletí žili a měli ji rádi, nedokázali odsoudit jako protiprávní akt kolektivní viny, že jsme pouze v jednotlivých případech apelovali na zmírnění jeho nelidského průběhu, že jsme nedostatečně pomáhali tam, kde byla pomoc nezbytně nutná. A tak vyznáváme naši vinu a prosíme – i zástupně za všechny ty, kdo tobo ještě nejsou schopni – o odpuštění.

Bud' nám, Kriste, milosrdný, proměň naše srdce a smiluj se nad námi. Kriste eleison. Smiluj se nad námi, Pane. Hřešili jsme proti Tobě.

Ukaž nám, Pane, své milosrdenství. A dej nám svou spásu. Všemohoucí a milosrdný Bože, dej nám odpuštění a mír.